

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

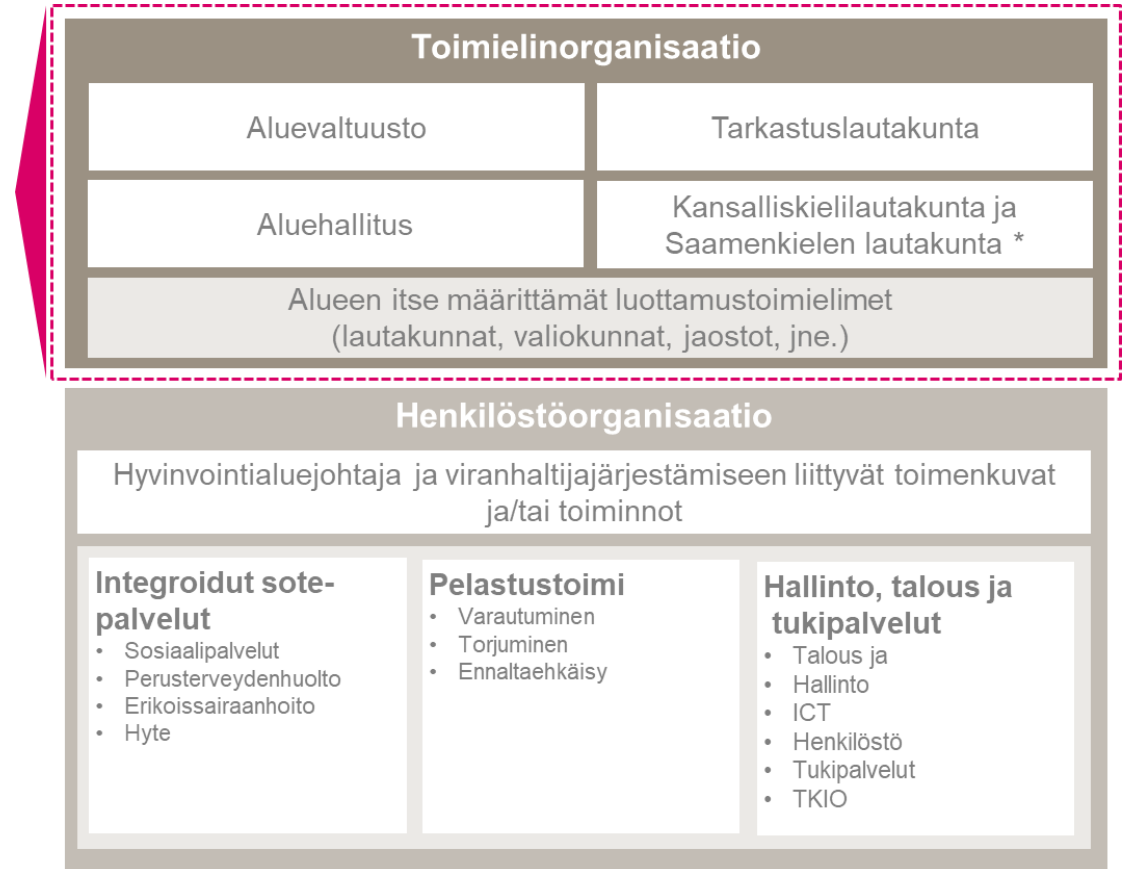
Ajankohtaista hyvinvointialueiden demokratia- ja osallisuusvalmistelusta

Antti Kuopila
Erityisasiantuntija, STM
10.6.2022

Sote-uudistus

Katsaus hyvinvointialueiden johtamisrakenteisiin 1/2

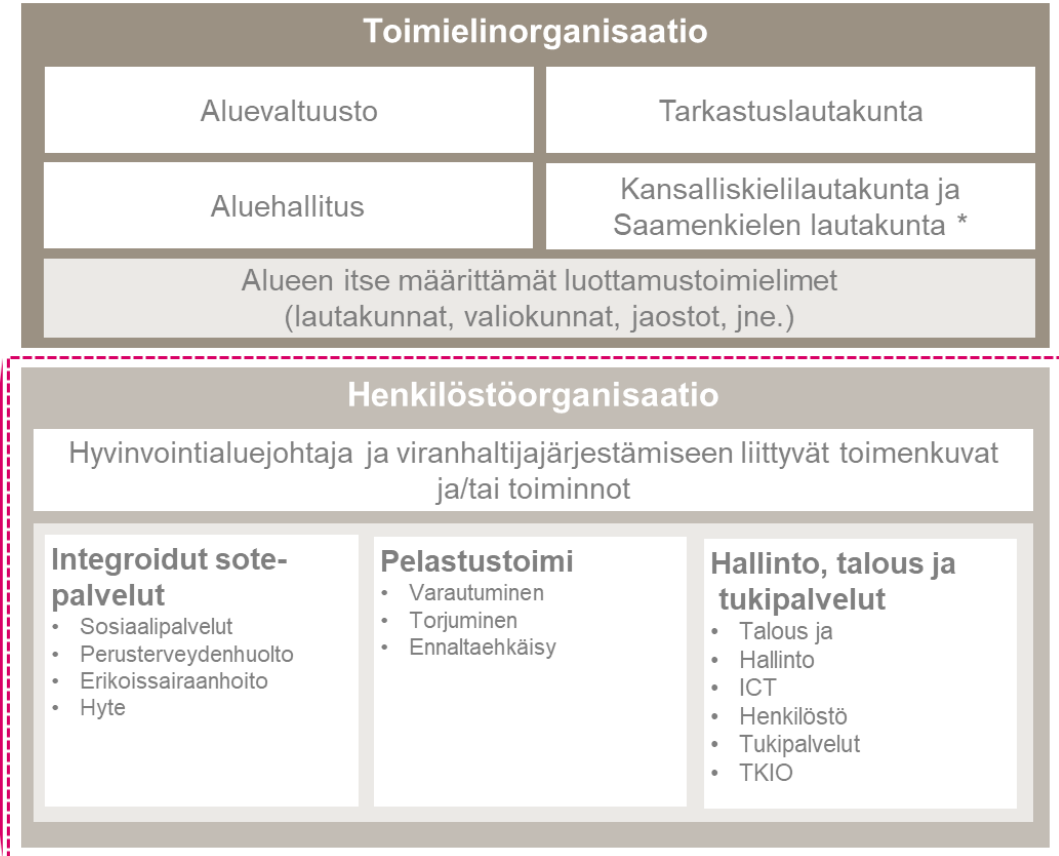
- Puolet alueista on hyväksynyt toimitelinorganisaation aluevaltuustossa. Muillakin hahmotelmat ovat lähes valmiita.
- Hyvinvointialueille rakentumassa toimitelinrakenteita, jotka eroavat erityisesti lautakuntien lukumäärän ja niiden profiilien perusteella
- Lautakuntia/ jaostoja/ valiokuntia keskimäärin 4 per alue, määrät vaihtelevat 3-7 välillä alueittain
- Pääsääntöisesti lautakuntien rooli on esittelevä
- Esimerkkejä yleisimmistä lautakunnista /valiokunnista/ jaostoista: turvallisuus/pelastus (~19), Hyte (~8), tulevaisuus (~7), osallisuus/ demokratia huomioitu (~7)
- Myös integraatio ja elin-/elämänkaariajattelu näkyy osalla alueista jo toimitelinrakenteissa
- Johtamisjärjestelmän yksityiskohdat täsmentyvät muun muassa hallintosääntöjen ja toimintaohjeiden valmistuessa.

* Kaksikieliset alueet Itä-Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso, Pohjanmaa, Vantaa-Kerava, Varsinais-Suomi + Helsinki.

Katsaus hyvinvointialueiden johtamisrakenteisiin 2/2

- Organisaatorakenteissa tunnistettavissa jako kolmeen toiminnalliseen kokonaisuuteen: varsinainen palvelutuotanto, konserni- tai yhteiset palvelut sekä strateginen ohjaus ja kehittäminen. Kahta jälkimmäistä myös yhdistetty.
 - Rakennekuvauksissa tunnistettavissa yhdistelmiä niin linja-, matriisi- kuin verkosto-organisaatioistakin.
- Palvelutuotanto-organisaatioissa noudatetaan pitkälti nykyisen kaltaista organisoitumista (terveyspalvelut, sosiaalipalvelut, pela)
 - Erikoissairaanhoidon ja perusterveyden integraatiota tukevia rakenteita tunnistettavissa
 - Myös sosiaali- ja terveyspalvelut integroivia sekä erityisesti ikäihmisten ja lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuuksia tukevia rakenteita suunnitteilla
- Avainhenkilöiden valintaprosessi käynnistynyt ja johtoryhmätaso tulee olemaan valittu pääosin juhannukseen mennessä
- Konsernihallinnon resursoinnin näkökulmasta siirtyvän henkilöstön määrä tukipalveluissa tunnistettu haasteeksi

Alustavia havaintoja, miten osallisuus näkyy hyvinvointialueilla 1/2

- Hallintosääntöjen päivittäminen on edelleen kesken
 - Suurimmalla osalla alueista osallisuus on huomioitu hallintosäännössä ja/tai erillisessä osallisuusohjelmassa
 - Ei välttämättä osallisuudesta mainintaa – voi tulla seuraavassa versiossa
 - Osallisuus näyttäytyy monimuotoisena ja osin keskeneräisenä toistaiseksi
 - Myös toimintakulttuurin rakentamisella on kytkös osallisuuden toimivuuteen ja toisinpäin
 - Alueilla ei välttämättä vielä varsinaista vastuuhenkilöä esim. osallisuudelle
 - Myöskään organisaatorakenteita ei ole hyväksytty kaikilla alueilla

Alustavia havaintoja, miten osallisuus näkyy hyvinvointialueilla 2/2

- Osalla alueista osallisuus vahvasti kirjattuna hyvinvointialuestrategiaan tai palvelustrategiaan
 - Voi olla kytkettynä myös viestinnän, markkinoinnin ja asiakaskokemuksen yhteyteen
- Osallistumisen raportointi voi tapahtua osana hyvinvointikertomusta, jolloin kytkeytyy myös osaksi hyte-toimintaa
- Noin puolet alueista pyrkivät nimeämään vaikuttamistoimielimet toukokuun loppuun mennessä
- **Alueet ovat erilaisia – osallisuudelle ei ole olemassa yhtä samanlaista rakennetta**

Nostoja hallintosäännöistä 1/2

Tarkastelu koskee vain osaa hallintosäännöistä

- **Aluevaltuuston tehtäviin kirjattu:**
 - Päättää merkittävistä strategisista ratkaisuista, kuten hyvinvointialuestrategiasta, palvelustrategiasta, talousarviosta, palveluverkostosta, alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta, hankintastrategiasta ja osallisuusohjelmasta
- **Aluehallituksen tehtävänä on:**
 - vastata alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien periaatteista ja edistämisestä
- **Lautakunnan tehtävänä on:**
 - valmistella aluehallitukselle ja aluevaltuustolle esitys osallisuus-, vuorovaikutus- ja hyvinvointiohjelmaksi ja mahdollisista muista hyvinvointialuestrategian kokonaisuuteen sisältyvistä ohjelmista ja suunnitelmista lautakunnan tehtäväalueen mukaisesti
 - seurata ja edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista
- **Strategiassa on huomioitava:**
 - asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- **Hyvinvointialuejohtaja**
 - johtaa ja kehittää aluehallituksen alaisena hallintoa, taloudenhoitoa, valvontaa, ohjausta, viestintää, osallisuutta ja muuta toimintaa sekä vastaa osaltaan...
- **Valmistelujohtajat**
 - vastaavat mm. seuraavista tehtäväkokonaisuuksista: hallinto, hankinnat, talous, henkilöstö, viestintä ja osallisuus, tukipalvelut

Nostoja hallintosäännöistä 2/2

Alue	Malli
Etelä-Karjala	Osallisuus- ja demokratiajohtokunta
Keski-Pohjanmaa	Alueneuvottelukunta, asiakasraadit
Lappi	Osallisuus- ja asiakkuuslautakunta
Pirkanmaa	Alueelliset ja teemakohtaiset vaikuttajafoorumit
Pohjanmaa	Asukasraadit kolmelle eri ryhmälle 1) lapset, nuoret ja perheet 2) työikäiset 3) ikäihmiset
Pohjois-Karjala	Osallisuusvaliokunta, Lapsi- ja perheasiainneuvosto
Pohjois-Pohjanmaa	Yhdyspintalautakunta (osallisuusohjelman valmistelu), alueelliset neuvottelukunnat (osallistumis-, vaikuttamismahdollisuudet, asukaslähtöisyys)
Pohjois-Savo	Kuntafoorumi, Yrittäjäfoorumi, Kansalaispaneeli, Asiakaspaneeli, HYTE-neuvottelukunta, Järjestöneuvosto
Vantaa-Kerava	Lähidemokratian seurantalautakunta, digitaaliset vaikuttamiskanavat, alueelliset asukasraadit, Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta
Varsinais-Suomi	Monikulttuurisuusneuvosto

Yleisiä huomioita hyvinvointialueiden johtamis- ja toimintakulttuurin kehittymisestä

- Hyvinvointialueet ovat täysin uusia organisaatioita, joiden tulee luoda identiteettinsä ja kulttuurinsa uudelleen – kuka ”me” olemme ja mitkä ovat meidän tavoitteemme, arvomme ja palvelulupauksemme alueen väestölle?
- Hyvinvointialueen määritettävä myös, mikä on sen oma johtamis- ja toimintakulttuuri ja ns. palvelulupaus henkilöstölle.
- Uudet poliittiset päätöksentekijät valtuustoissa ja hallituksissa sekä erityisesti hallitusten ja toimielinten puheenjohtajat ja valittavat hyvinvointialuejohtajat johtoryhmineen ovat avainasemassa uuden identiteetin johtamisessa (ja ylipäänsä soteuudistuksen tavoitteiden saavuttamisessa).
- Hyvinvointialueiden toimintakulttuurin rakentaminen huippukuntoon on vähintään 10 vuoden projekti – vaiheistusta ja suunnitelmallisuutta tarvitaan
 - Tiukassa aikapaineessa ei kannata vetää kaikkea uusiksi vaan keskittyä olennaiseen ja hyödyntää hyvät toimintamallit ja rakenteet, joita alueilla jo olemassa.

Kiitos!

Antti Kuopila
erityisasiantuntija
STM/OHO/Ohja
antti.kuopila@gov.fi
p. 0295163516

soteuudistus.fi

#sote #tulevaisuudensote

Sote-uudistus

KUNTA
LIITTO

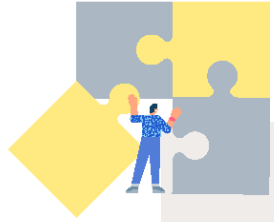
Sote-uudistus

Yhdyspintatyötä alueellisista erityispiirteistä ponnistaen

Asukasosallistuminen hyvinvointialueen ja kunnan elinvoiman voimavarana –webinaari 10.6.2022

Liisa Jurmu

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintatyön lähtökohtia

Yhdyspinnat voidaan määritellä *kahden tai useamman organisaation toiminnallisiksi rajoiksi ja yhteistyön paikoiksi*

Hyvin toimivat yhdyspinnat takaavat sujuvat, oikea-aikaiset ja oikeatason palvelut

Yhdyspintatyössä onnistuminen on asukkaiden ja asiakkaiden näkökulmasta ydintärkeää

Yhteisenä tavoitteena hyvinvoivat asukkaat ja elinvoimaiset kunnat ja alueet

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä useilla eri osa-alueilla

**Hyvinvoinnin ja
terveyden edistäminen**

**Lasten, nuorten ja perheiden
tukeminen**

Työllisyyden hoito

**Maahanmuutto ja kotoutumisen
edistäminen**

**Turvallisuus ja häiriötilanteisiin
varautuminen**

Kuntien ja alueiden moninaisuus

- ✓ Uudistetaan toimintaa paikallisista ja alueellisista lähtökohdista
- ✓ Aikaisempi kehittämissyö ja toimintakulttuuri määrittelevät kehittämistä ja yhteistyötä
- ✓ Paikalliset ja alueelliset erityispiirteet ja käytänteet esille **osallisuuden ja paikallisen asiantuntijuuden** kautta

✓ Kohtaamisissa syntyy uutta – tarvitaan uudenlaisia tapoja nähdä ja tehdä asioita, yhdessä

*Nyt on myös hyvä hetki
kyseenalaistaa
vanhat tutut tavat toimia!*

→ **Osallisuus** kehittämisen eri vaiheissa **lisää ymmärrystä ja vahvistaa sitoutumista**

***Osallisuus on kuulluksi,
arvostetuksi ja
ymmärretyksi tulemista
sekä mahdollisuutta
päättää ja vaikuttaa
omissa sekä yhteisissä
asioissa.***

(THL, Sokra-hanke soveltaen)

Osallisuuden merkityksiä

**Demokratian
toteutuminen**

**Asiakaslähtöiset
palvelut**

**Yksilön
hyvinvointi**

**Yhteisön
sosiaalinen
pääoma,
elinvoima**

Osallisuus kunnissa ja hyvinvointialueilla

- Hyvinvointialueen asukkaiden osallistumismahdollisuudet vastaavat kuntalaissa määriteltäviä osallistumisoikeuksia. Asukkaiden osallistuminen kanavoituu jatkossa kunta- ja hyvinvointialuetasoille.
 - *Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee tarjota osallisuusmahdollisuuksia niiden vastuulla oleviin palveluihin ja toimintaan.*
- Asukkaiden näkökulmasta olennaista on, että kuntien ja hyvinvointialueiden osallistumisjärjestelmät muodostavat kokonaisuuden.
 - *Asukkaiden on tärkeää tietää, missä asioissa tulisi pyrkiä vaikuttamaan kunnan ja missä hyvinvointialueiden kautta*
- Olennaista on, että tieto liikkuu kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.
 - *Käytännössä myös tiedonkeruu kannattaa suunnitella yhdessä ja varmistaa, että tieto asukkaiden tarpeista liikkuu kuntien ja hyvinvointialueiden välillä → yhteinen tilannekuva.*

Osallisuus ja yhdyspinnat

- Asiakasosallisuus on tämän päivän tapa kehittää ja tuottaa palveluja
 - asiakas osallisena omassa palvelussa
 - asiakkaiden ja asukkaiden tarpeet palvelujen kehittämisen lähtökohtana
- *Osallisuus sisältyy vahvasti yhdyspintatyöhön, kuten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, sivistyksen ja soten lukuisille yhdyspinnoille, arjen turvallisuuteen jne.*
- Hyvinvointialueiden ja kuntien välille tarvitaan rakenteita, sopimuksia, toimintatapoja sekä niiden kehittämistä yhdessä.
- Olennaista on halu tehdä asioita yhdessä, lähtökohtana luottamus.

On paljon yhteistä – ja asioita joita voidaan oppia muilta ja soveltaa omalle alueelle

- Kopioimisen sijaan hyödyntäminen ja soveltaminen
- Voidaan varmistaa minimi – valmistelun arjessa on kiire
- Hyvät mallit voivat olla kehikkoja
- Lisäksi yhdyspintatyössä on paljon lakien määrittelemiä asioita, joista tarvitaan kunnissa ja alueilla tietoa

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen muutostukiprojekti

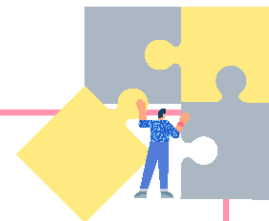

Tavoitteena

- Tuottaa konkreettisia ohjeita, toimintamalleja, työvälineitä, suosituksia ym. kuntien ja hyvinvointialueiden yleisen yhteistyörakenteen ja yhdyspintojen valmistelutyön tueksi
- Tunnistaa, koota ja jakaa hyviä käytänteitä kunnista ja alueilta
- *Lisätä ymmärrystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön merkityksestä*

**Hanke jatkuu
31.12.2023 asti.
Rahoittajina
Kuntaliitto
ja STM.**

Projektissa priorisoitavat yhdyspinnat/työpaketit

- Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Sivistys ja sote
- Työllisyyden hoito
- Maahanmuutto ja kotoutuminen
- Varautuminen ja sisäinen turvallisuus (ml.Pela)
- + muut yhdyspinnat

Projektin toteutus

- **Tiivis yhteistyö** kansallisen yhdyspintavalmistelun kanssa (STM) + muut ministeriöt, THL ja Opetushallitus
- **Verkostojen hyödyntäminen:** Kuntien, alueiden ja toimialajohdon verkostot, mukana laajasti asiantuntijoita
- **Yhteinen tietopohja ja tilannekuva,** tarvelähtöisesti muodostetut kehittämisen kärjet työpaketeittain
- **Monipuolinen viestintä** projektin työskentelystä ja tuotoksista, kuntien ja alueiden hyvistä käytänteistä
- **Tarvelähtöisyys:** projekti muotoutuu ja joustaa kuntien sekä alueiden tarpeiden mukaan
- ***Yhteistyö, osallisuus ja uudet tavat tehdä asioita yhdessä***

Vastuuhenkilöt & projektiryhmä

Vastuualue/rooli	Vastuuhenkilö(t)	Yksikkö
Omistaja Projektipäällikkö Viestinnän vastuuhenkilö Ruotsinkielisten näkökulma	Sari Raassina Liisa Jurmu, Karri Vainio Anna Keinonen Emilia Mattson	Sote Sote Viestintä
Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet	Sami Niemi Jarkko Majava	Hyvis Strategia
HYTE	Sami Niemi Tarja Tenkula	Hyvis Hyvis/sote
Sivistys ja sote	Irmeli Myllymäki Aila Puustinen-Korhonen Tuula Kock Jaana Viemerö	Hyvis Sote Sote Sote
Työllisyyden hoito	Erja Lindberg Jari Lindström Ellen Vogt	Elinvoima ja talous Elinvoima ja talous Sote
Maahanmuutto ja kotoutuminen	Anu Wikman-Immonen Ellen Vogt	Elinvoima ja talous Sote
Varautuminen ja sisäinen turvallisuus (ml. Pela)	Ari Korhonen Vesa-Pekka Tervo	Yhdyskunnat ja ympäristö Yhdyskunnat ja ympäristö

Ohjausryhmässä mukana edustajat:

- Kuntaliitto
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Sisäministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö,
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Valtiovarainministeriö

STM:n yhdyshenkilönä
Laura Honkonen

Projektissa ajankohtaista mm.

- Projektiryhmän työskentelyn organisoiminen – keskeiset henkilöt, työryhmät ja verkostot
- Työpakettien työsuunnitelmat – kärkiteemat
- Alkuhaastattelut hyvinvointialueiden yhdyshenkilöille
- Kysely kunnille ja kuntayhtymille yhdyspintatyöhön liittyen (8/2022)
- Tiedolla johtamisen selvitys
- ***Projekti tutuksi! Viestintä keskiössä.***

Liisa Jurmu

liisa.jurmu@kuntaliitto.fi

050 479 6835

Twitter: @LiisaJurmu

www.localfinland.fi

Muistiinpanoja:

- Osallisuus osana hankkeen hyte-työpakettia
- Osallisuus osana yhteistyörakenteiden ja johtamisen työpakettia – sopiminen
- Osallisuus osana sisote-pakettia esimerkiksi perhekeskustoiminta
- Ajankohtaisena järjestöyhteistyön rakenteet ja avustamisen kriteerit ja mallit.

ASUKAS JA ASIAKAS KUNNAN JA HYVINVOINTIALUEEN KESKIÖSSÄ

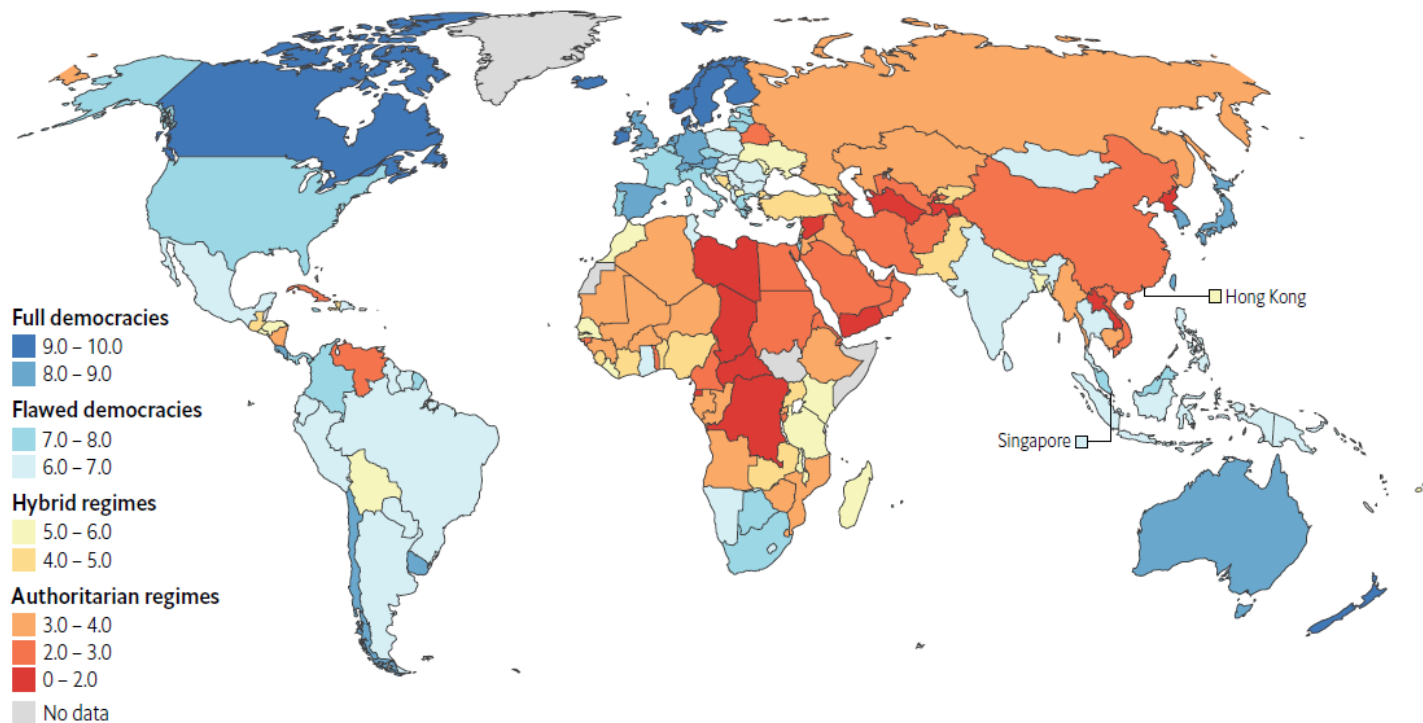
Joonas Leppänen ja Elina Eerola, Sitra

10.6.2022

**MIKSI TARVITAAN UUDENLAISTA
DEMOKRATIAA JA OSALLISUUTTA?
MIKSI PERINTEINEN EDUSTUKSELLINEN
DEMOKRATIA EI RIITÄ?**

Democracy index 2020 – in sickness and in health - *The economist intelligence unit 2020*

Chart 1. Democracy Index 2020, global map by regime type

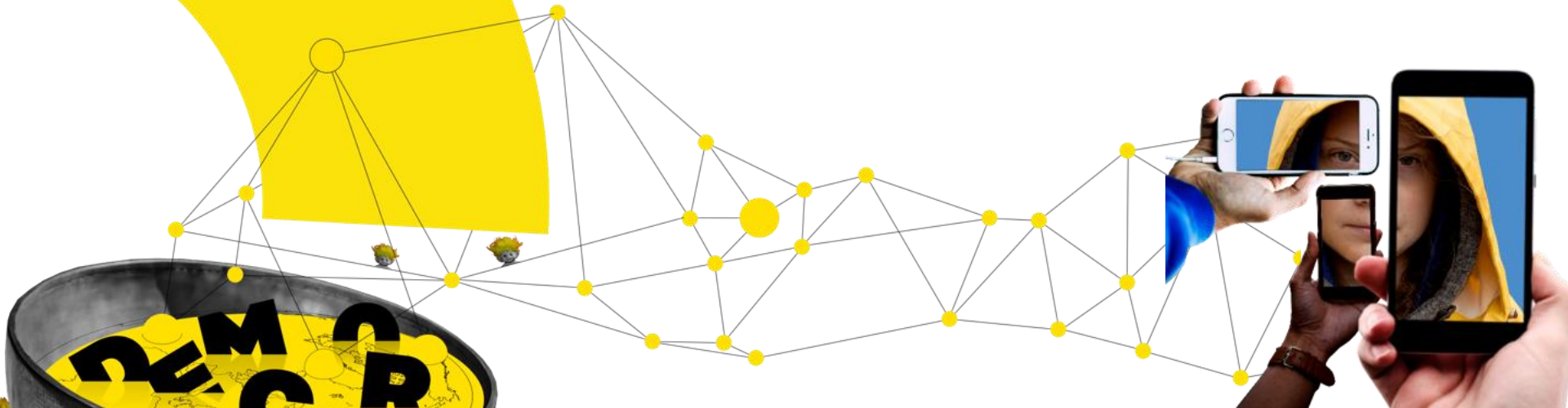

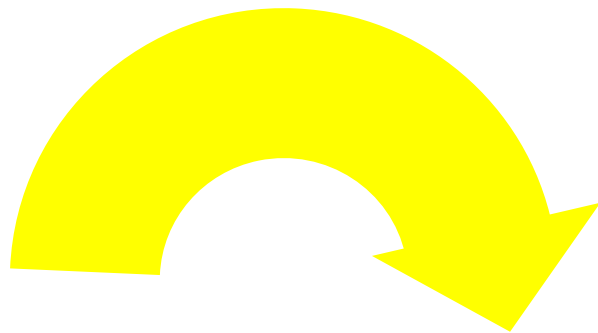
Source: The Economist Intelligence Unit.

Osallistumisen väylät eivät kohtaa kansalaisten tarpeita

Bertelsmann instituutti: 4/5 eurooppalaisesta haluaisi enemmän sanavaltaa EU-päätöksentekoon, mutta vain 15% kokee että osallistuminen on helppoa.

Sitran kyselytutkimus (2020): 3/4 suomalaisista kiinnostunut vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin, vain 1/10 haluaa tehdä sen puolueiden kautta.

OSALLISTUMISEN PARADOKSI

Luottamus instituutioihin on vahvaa, mutta usko omaan vaikutusmahdollisuuksiin ei.

SITRA

Politiikan kriisit ovat vauhdittaneet uusien kansalaisosallistumisen muotojen kehittämistä.

**USKOMME, ETTÄ DEMOKRATIAN
UUDISTAMINEN ON TÄRKEÄÄ JA
MAHDOLLISTA MYÖS ILMAN AKUUTTEJA
KRIISEJÄ.**

Perustuslaki velvoittaa edistämään osallistumismahdollisuuksia

Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta.

Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen.

PeL 2§ 1. ja 2. mom.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

PeL 14 § 4. mom.

Hyvinvointialueen lainsäädäntö linjaa vahvasti osallistumista

- Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.
- Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.
- Hyvinvointialueen on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Hyvinvointialuelaki 29 ja 34 §

Osallisuus

Osallisuus tarkoittaa ihmisen kokemaa ja konkreettista kuulumista yhteiskuntaan, paikallisyhteisöihin ja elämistä itselle sopivalla tavalla. Tähän kuuluu voimaantuneisuus ja kyvykkyys olla kulloistenkin voimavarojensa mukainen aktiivinen toimija sekä omassa elämässään että yhteiskunnassa. Osallisuutta kokeva tulee kuulluksi ja nähdyksi toivomallaan tavalla ja edistää itselleen tärkeitä asioita.

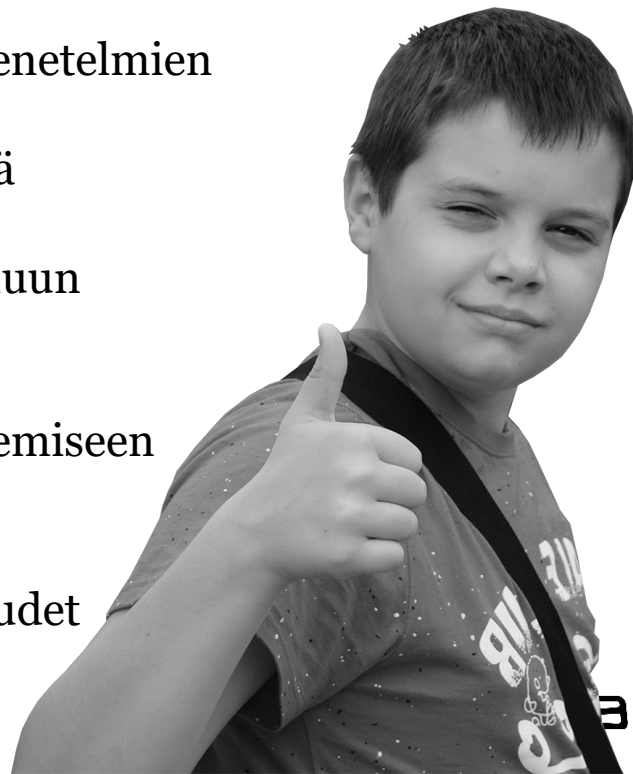
Osallistuminen

Osallistumiseen sisältyy ajatus kansalaisesta aktiivisena subjektina, joka haluaa, osaa ja saa toimia välittömänä vaikuttajana itselleen tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa.

Asukkaiden osallistuminen tukee parlamentaarista järjestelmää

- Pääsee vuorovaikutukseen asukkaiden/äänestäjien ja palvelunkäyttäjien kanssa monipuolisten osallistumismenetelmien avulla
- Saa mielipidetiedusteluja ja kyselytutkimuksia syvempää ymmärrystä päätöksenteon tueksi
- Asukkaiden mukaan ottaminen päätöksenteon valmisteluun alkuvaiheessa sitouttaa asukkaita ja helpottaa päätösten toimeenpanoa
 - Taustatukea ja liikkumavaraa vaikeiden päätösten tekemiseen ja niiden toimeenpanoon
- Ehkäisee polarisaatiota ja vastakkainasettelua
- Henkilöstön laaja osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet omaan työhön lisäävät työhyvinvointia ja on osaavan henkilöstön vetovoimatekijä

**ITSENÄISYYDEN HISTORIAN SUURIN
HALLINNON REFORMI MAHDOLLISTAA
ENNENÄKEMÄTTÖMÄLLÄ TAVALLA UUSIEN
OSALLISTUMISTAPOJEN LUOMISTA JA
KYTKEMISTÄ PÄÄTÖKSENTEKOON.**

Osallistumismenetelmien karkkikauppa

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua

Hyvinvointialuelaki 29 §

Menetelmiä

- Asukaspaneeli
- Digiraati
- Erätauko-keskustelu
- Kirjastot
kansanvallan
foorumeina
- Robottipuhelut
- Polis-
keskustelualusta
- Demokratia.fi

Tuemme asukasosallistumista hyvinvointialueilla

Suomen historian suurin hallintoreformi käynnissä

Mahdollisuus vaikuttaa demokraattisen osallistumisen rakenteisiin

Mahdollisuus testata demokratiainnovaatioita ja juurruttaa niitä käytäntöön

2021

- Perustimme verkostomaisen **Demokratia-teemaryhmän** (OM, VM, STM) johon kuuluvat hyvinvointialueiden asukkaiden osallistumisesta ja demokratiasta vastaavat viranhaltijat
- Verkosto keskittyy hyvinvointialueiden demokratiaan ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksien vahvistamiseen.

2022

- Tuemme hyvinvointialueita asukasosallistumisen kirjaamisessa alueen hallintosääntöön ja osallistumisen ohjelman valmistelua
- Koulutuspaketit digitaalisesta ja puntaroivasta demokratiasta alueille
- Kokeilukumppaneiden valinta

2023-2025

- Hyvinvointialueet käynnistyvät
- Kokeilut, kehityshankkeet, koulutukset käynnissä
- Uudet vaikuttamistavat viedään käytäntöön

15.3. Demokratia-teemaryhmän tapaamisen pohjalta muotoiltu hallintosäntömalli

Laaja osallistuminen ja yhdessä kehittäminen läpi organisaation

Osallistuminen ja vaikuttaminen hyvinvointialueella

Hyvinvointialueella tulee olla erillinen osallistumisen ohjelma, johon on kirjattu osallistumisen tavat, niiden tavoitteet ja vaikuttavuus sekä kuvaus osallistumisen kytkeytymisestä hyvinvointialueen päätöksentekoon.

Hallintosäntökirjaus

1. luku, hyvinvointialueen johtaminen, 1.8 Palveluiden käyttäjien, hyvinvointialueen asukkaiden ja henkilöstön osallistuminen ja vaikuttaminen päätöksentekoon

Palveluiden käyttäjien, hyvinvointialueen asukkaiden ja henkilöstön osallistumisoikeus päätöksentekoon varmistetaan oikein mitoitetuilla ja ajoitetuilla osallistumisen keinoilla, jotka edistävät osallistumismahdollisuuksia ja tiedonsaantia päätöksentekoprosessissa. Osallistumisen keinot ja menetelmät kirjataan vaalikausittain aluevaltuustossa hyväksyttävään osallistumisen ohjelmaan, jonka valmisteluun palveluiden käyttäjillä, hyvinvointialueen asukkailla ja henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua.

Osallistumisen edistämiseksi palveluiden järjestäjälle asetetaan tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain aluevaltuustossa.

Palveluiden käyttäjät, hyvinvointialueen asukkaat ja henkilöstö osallistuvat ohjelman tulosten arviointiin. Mitattavia asioita ovat ainakin osallistumisen vaikutukset päätöksentekoon, hyvinvointialueen palveluihin ja niiden kehittämiseen sekä palveluiden käyttäjien, hyvinvointialueen asukkaiden ja henkilöstön kokemus osallistumisesta. Tarkemmat vastuualue- ja toimintayksikkökohtaiset tavoitteet sekä niiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta kuvataan osallistumisen ohjelmassa. Hyvinvointialue viestii osallistumisen mahdollisuuksista, toteutumisesta ja tuloksista palveluiden käyttäjille, hyvinvointialueen asukkaille sekä henkilöstölle. Hyvinvointialuejohtaja vastaa osallistumisen ohjelman toteutumisesta hyvinvointialueella ja uuden ohjelman valmistelusta aluevaltuustolle.

Hallintosäätömallin tausta

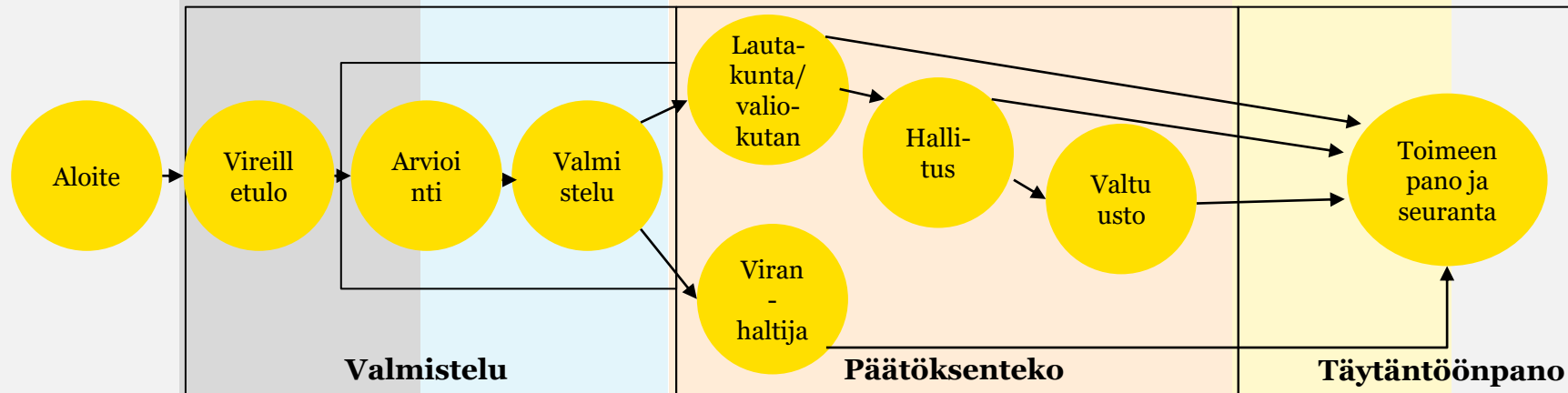
Laaaja osallistuminen ja yhdessä kehittäminen läpi organisaation

Perustelut hallintosäätömallille

- **Hyvinvointialuelain 29 §:ssä** säädetään yleisestä hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeudesta osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.
- **Hyvinvointialuelain 30 §:ssä** säädetään **aloiteoikeudesta**. Hyvinvointialueen jäsenellä on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaa koskevissa asioissa. Palvelun käyttäjällä on lisäksi oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen palvelua koskevassa asiassa.
- **Hyvinvointialuelaki (34 §)** edellyttää osallistumisoikeuksien toteutumista sekä aktiivista, selkeää ja avointa viestintää huomioiden yhdenvertaisuus hyvinvointialueen vastuulle kuuluvista asioista ja osallistumismahdollisuuksista.
- **Hyvinvointialuelaisissa (41 §)** säädetään myös hyvinvointialuestrategiasta, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Lain mukaan hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon mm. henkilöstöpolitiikka sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.
- **Sotejärjestämislain 7.3 §:ssä** mainitun hyvinvointialuekertomuksen ja **11.3 §:ssä** mainitun palvelustrategian valmistelun osalta tulee ottaa huomioon osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Tämä hallintosäätömalli siirtää osan osallistumisella tavoiteltavista päämääristä sekä tulosten ja vaikuttavuuden mittaamisen tavat ylivaalikautiseen muotoon, mikä turvaa osallistumisen säilymisen hyvinvointialueen strategian ja toiminnan ytimessä riippumatta poliittisista valtasuhteista ja painotuksista. Laaja osallistuminen tuo hyötyjä myös päätöksenteolle esimerkiksi vahvistamalla päätösten legitimitettä. Mallissa laajennetaan osallistumisen ohjelman piiriä asukkaiden ja palveluiden käyttäjien lisäksi hyvinvointialueen henkilöstöön. Tämä on perusteltua, koska osallistumisen ja osallisuuden hyödyt on tunnistettu laajasti myös henkilöstön kohdalla.

Osallistuminen osana päätöksentekoa

Aluealoite
Osallistuva budjetointi
Robottipuhelut

Erätauko-keskustelu
Otakantaa.fi
Robottipuhelut
Mielipidekysely
Asiakaspalaute
Asukasillat

Asukaspaneelit
Polis
Robottipuhelut
Otakantaa.fi
Lausuntopalvelu.fi
Digiraati
Keskustelut ja kuulemiset
Kokemusasiantuntijat
Osallistuva budjetointi

Kansanäänestys
Digiraati
Asukaspaneeli (julkilausuma ja suositukset)
Asiakaspaneeli
Osallistuva budjetointi

Hybridirahoitus
Joukkorahoitus

Asukaspalaute
Erätauko-keskustelu
Robottipuhelut

Pysymmekö mukana muutoksessa?

Maailma muuttuu – Muututaanko mekin?

MUUTOSILMIÖ

Millaiset muutokset edistäisivät
reilua ja kestävää yhteiskuntaa?

Miten uusien avausten hyöty todennetaan?
Kuinka ne skaalataan laajemmalle?

Missä muutoksen mahdollisuudet ovat?
Mitä voisimme kokeilla ja keiden kanssa?
Kuinka systeemi reagoi?

TEOT JA YHTEINEN TYÖ

Kuinka maaperä valmistellaan muutokselle?
Kuinka mahdollistetaan sitoutuminen ja muutosvalmius?

FAB X DEMOKRATIA

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

Osallisuus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella

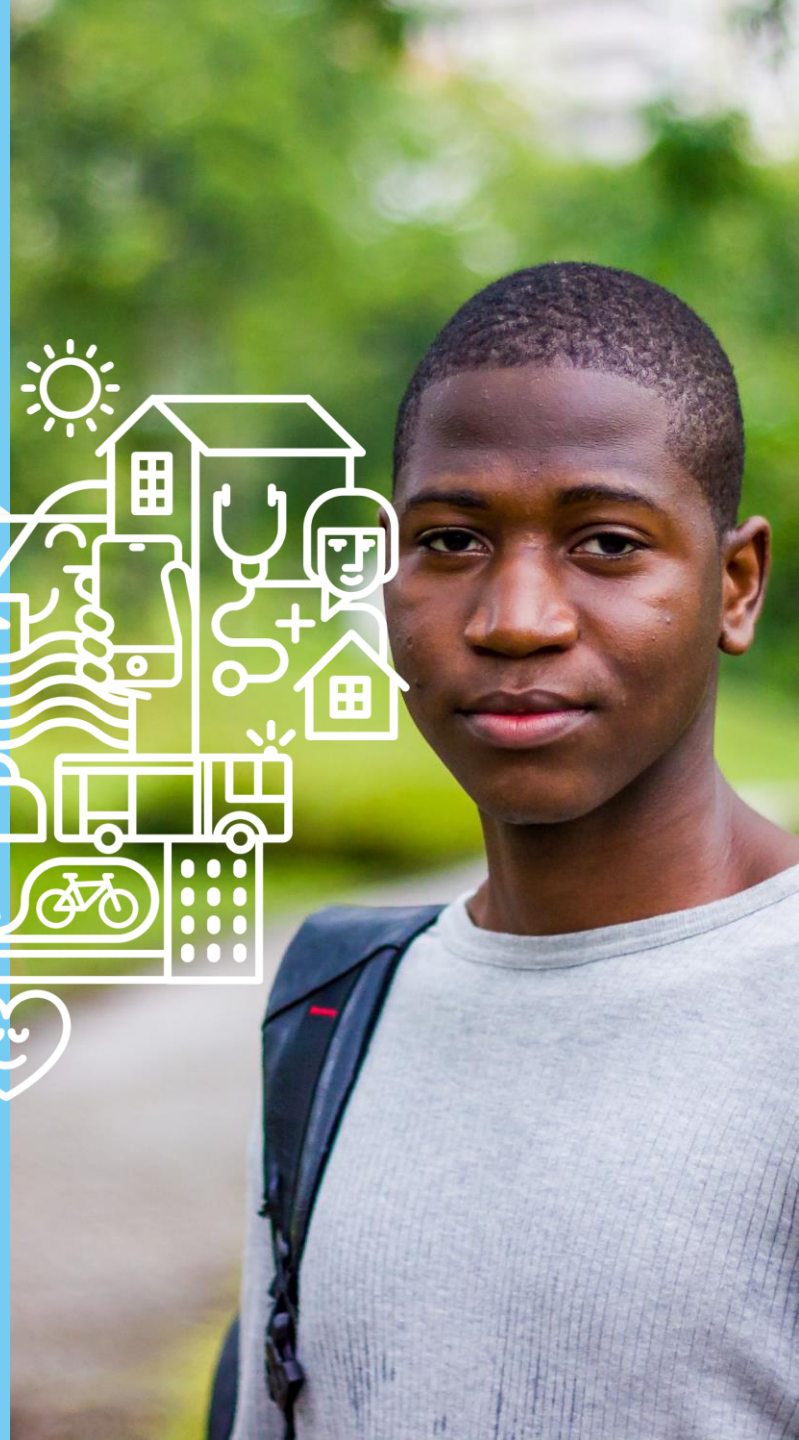
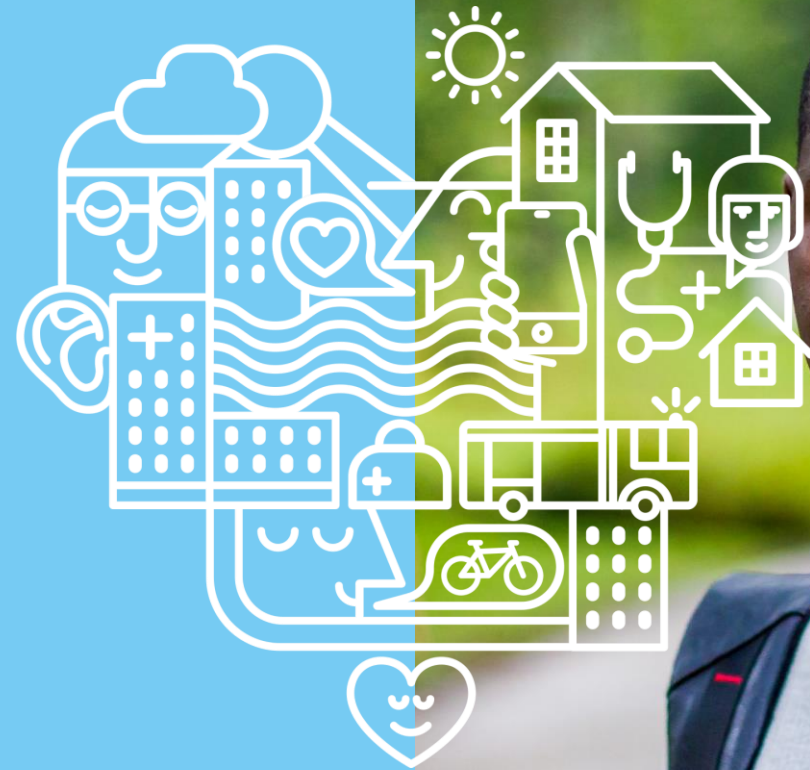
10.6.2022, Fanni Ali-Melkkilä

Osallisuusvalmistelun tavoite

Mallintaa tulevalle Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle:

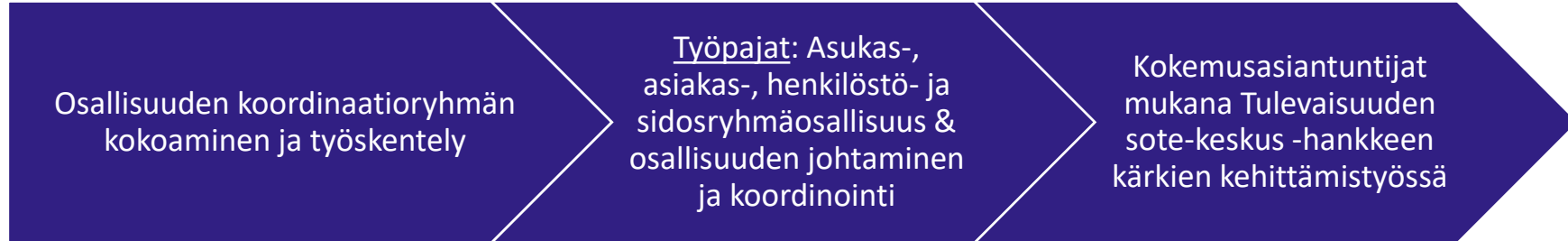
- 1) Osallisuuden hallinnolliset ja organisatoriset rakenteet
- 2) Alueellinen osallisuusohjelma

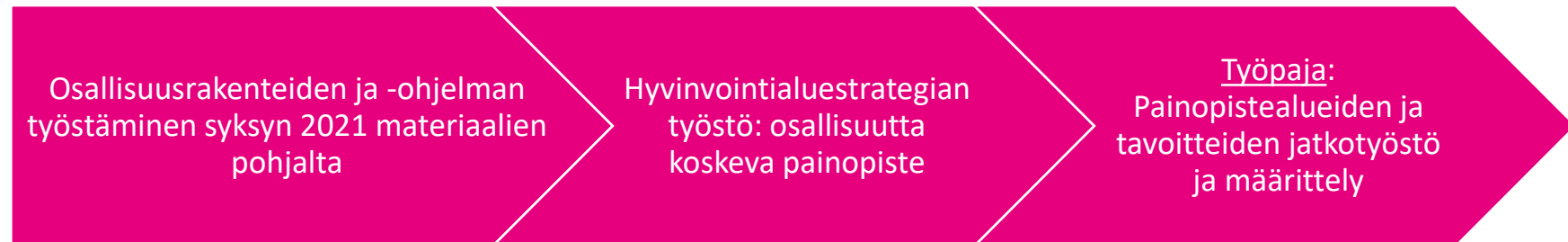
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen osallisuusvalmistelu

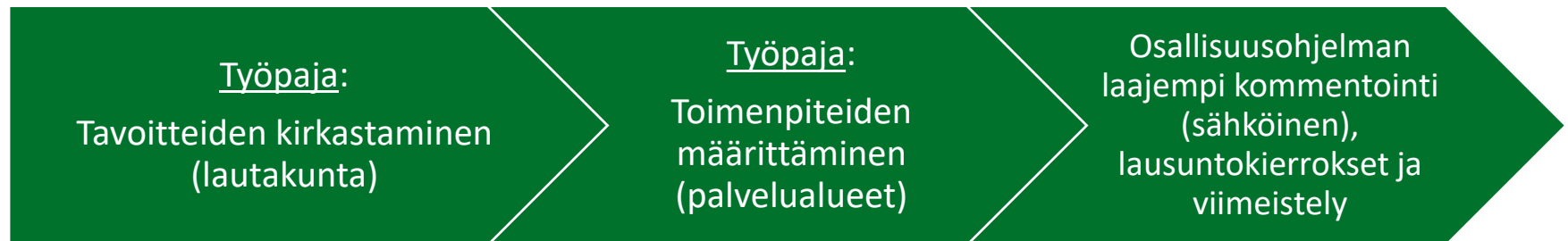
Mitä on tehty?

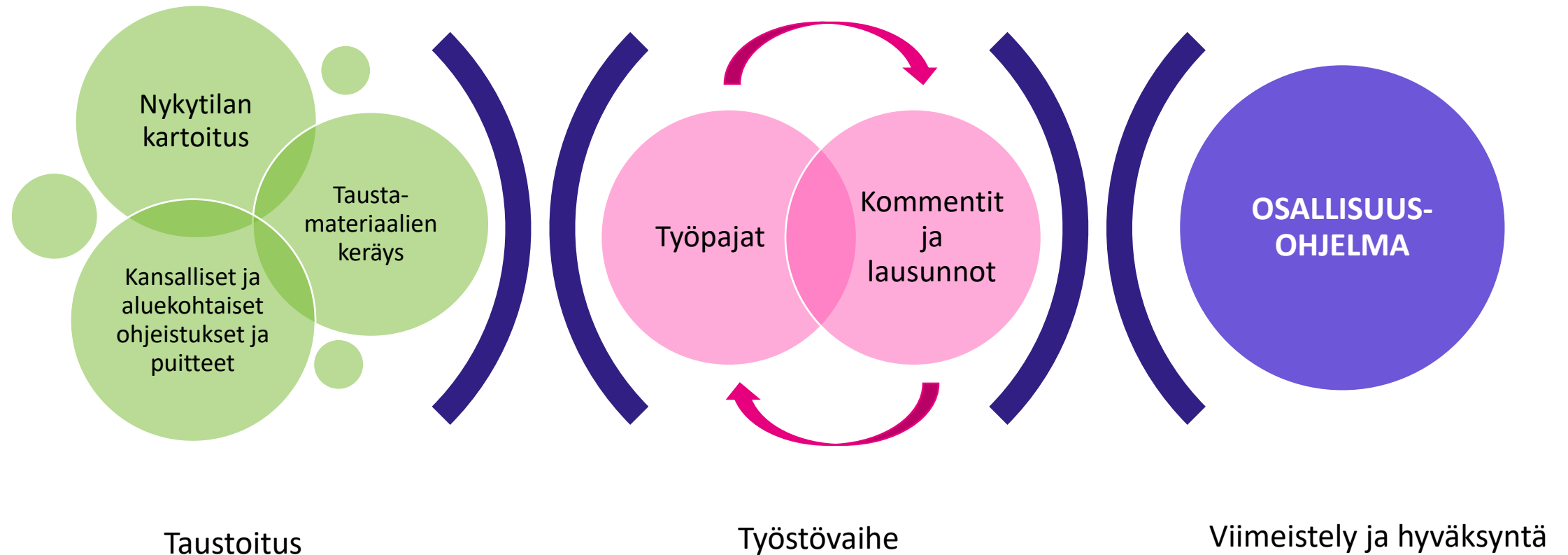
Mitä tehdään nyt?

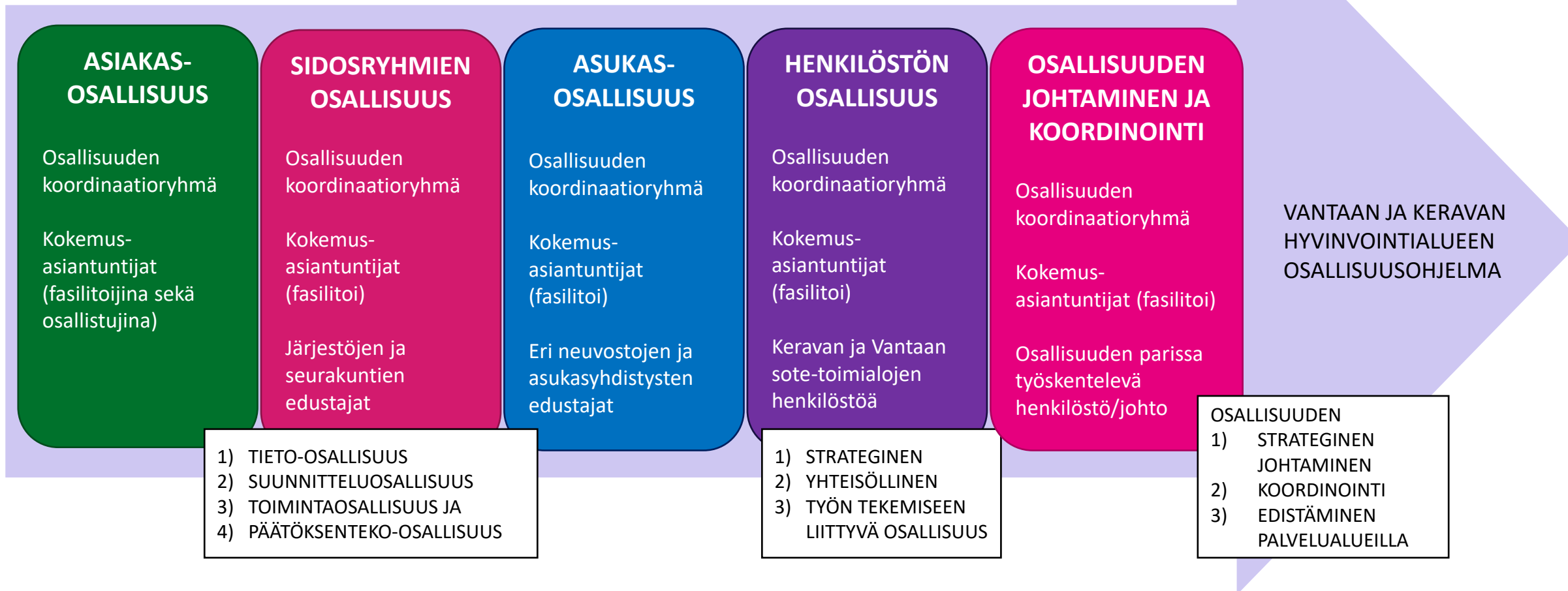
Mitä on tulossa syksyllä?

Osallisuusohjelman työstöprosessi

Osallisuustyöpajat / syksy 2021

Kiitos!

Fanni Ali-Melkkilä
Erityisasiantuntija
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen / Osallisuus
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
040 5035615
fanni.ali-melkkilä@vantaa.fi

Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue

POHJOIS-KARJALAN HYVINVOINTIALUE

www.siunsote.fi/hyvinvointialue

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen osallisuusvaliokunta

Maarita Mannelin, kumppanuuspäällikkö
maarita.mannelin@siunsote.fi
p. 050 591 2580

Kumppanuusryhmä ja sen alatyöryhmät

1. Välittää organisaatioiden näkemyksiä valmisteluun ja viestii valmistelusta omiin organisaatioihin.
2. Osallistuu yhdyspintojen määrittelyyn ja toimintaratkaisujen kehittämiseen erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä osallisuuden näkökulmasta.

Alatyöryhmät

- Hyvinvointialueen, kuntien ja sidosryhmien yhteistyörakenteet sekä hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyö
- Järjestöjen toimintaedellytykset ja järjestöavustukset
- Vaikuttamistoimielimet
- Osallisuus

	Varsinainen	Taustataho	Vara	Taustataho
1	Maarika Kasonen	Heinävesi	Jari Tuononen	Kontiolahti
2	Matias Valoaho	Kitee	Päivi Nenonen	Ilomantsi
3	Riitta Huurinainen	Joensuu	Arto Sihvonen	Lieksa
4	Heini Lehikoinen	Osallisuus	Anne Pyykkönen	Osallisuus
5	Karri Poutanen	Siun sote	Leena Suhonen	Siun sote
6	Tero Kuittinen	Pelastuslaitos	Pasi Markkanen	Pelastuslaitos
7	Mirva Kuronen	Henkilöstön edustaja	Jorma Hämäläinen	Henkilöstön edustaja
8	Elina Pajula	P-K Sotu ry	Ritva Silvennoinen	P-K kehitysvammaisten tukipiiri
9	Kari Hyvärinen	P-K Kansanterveys ry	Ringa Nenonen	P-K Martat ry
10	Mervi Kuiri	Nurmeskotiyhdistys ry	Jaana Tolvanen	Jns seudun Invalidit ry
11	Mari Nupponen	P-K:n maakuntaliitto	Jarno Turunen	P-K:n maakuntaliitto
12	Raisa Lappeteläinen	ELY-keskus	Anu Huotari	TE-toimisto
13	Matti Ruuska	AVI	Anne Kejonen	AVI
14	Janne Nissinen	KELA	Päivi Valkonen	KELA
15	Riikka Vartianen	Työllisyyden kuntakokeilu	Merja Nygren	Työllisyyden kuntakokeilu
16	Hannu Urjanheimo	P-K:n Yrittäjät	Jaana Reimasto-Heiskanen	P-K:n kauppakamari
17	Katariina Eskelinen	Elinkeinoyhtiöt	Timo Hartikainen	Elinkeinoyhtiöt
18	Tiina Tuononen	Manuva	Aada Reijonen	Manuva
19	Matti Ruokolainen	Maakuntaliiton eläkeläisneuvottelukunta		Maakuntaliiton eläkeläisneuvottelukunta
20	Eija Hakulinen	Keski-Karjalan vammaisneuvosto	Leena Kettunen	Polvijärven vammaisneuvosto
21	Riitta Lappalainen	Perhekeskus	Sonja Hartikainen	Perhekeskus
22	Ahri Hirvonen	P-K:n apteekkarit	Tiina Koskinen	P-K:n apteekkarit
23	Katri Vilén	Joensuun Ev. lut. srk	Tuomas Järvelin	Joensuun ort. srk
24	Tuomas Lappalainen	Karelia-amk	Kaisa Laatikainen	Karelia-amk
25	Esa Karvinen	Riveria	Jatta Herranen	Riveria
26	Elsa Paronen	UEF	Pekka Mäntyselkä	UEF

OSALLISUUSVALIOKUNTA

Osallisuusvaliokunta edistää hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuutta ja vaikuttamista hyvinvointialueen toimintaan.

Osallisuusvaliokunnan tehtävänä on:

1. vastata osallisuusohjelman valmistelusta sekä seurata ja arvioida sen toteutumista,
2. seurata hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian, hyvinvointikertomuksen sekä muiden merkittävien ohjelmien valmistelun ja tavoitteiden toteutumista kansalaisdemokratian toimivuuden ja kansalaisten osallisuuden näkökulmasta,
3. seurata asukkaiden, palveluiden käyttäjien ja sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan hyvinvointialueen laissa 611/2021/29§ ehdotetuin keinoin.
4. seurata hyvinvointialueen asiakastyytyväisyyttä sekä asiakaspalautteen pohjalta tehtyjä toimenpiteitä,
5. tehdä aloitteita asukkaiden ja sidosryhmien osallistumismuotojen kehittämisestä,
6. tiedottaa ja viestiä omalta osaltaan osallisuudesta laajasti asukkaille ja sidosryhmille yhteistyössä hyvinvointialueen viestinnän kanssa,
7. kuulla asiantuntijoita ja/tai hankkia muun tarpeelliseksi katsomansa selvityksen käsiteltävänä olevaan asiaan.

Anu Huusko, pj.

Tapani Nuutinen

Heikki Ahtola

Tuula Pakarinen, vpj.

Jukka Hirvonen

Niko Keronen

Emilia Ihanus

Osmo Pirhonen, aluehallitus

Kunnat:

Sari Lempiäinen (Joensuu)

Petri Pasanen (Tohmajärvi)

Lassi Kirjavainen (Juuka)

JANE:

Anne Pyykkönen (P-K:n Sosiaaliturvayhdistys ry)

Anni Pesonen (P-K:n Mielenterveydentuki ry)

Vaikuttamistoimielimet

- Petrus Ahtiala (PkManuva)
- Lasse Pouhula (vanhusneuvosto)
- Minna Varis (vammaisneuvosto)
- Henna Karhapää (lapsi- ja perheasiainneuvosto)

KIITOS!

maarita.mannelin@siunsote.fi

p. 050 591 2580

- <http://siunsote.fi/hyvinvointialue>
- <https://soteuudistus.fi/>
- [Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 2,5 minuutissa - YouTube](#)

Asiakkaiden osallistaminen Kunddelaktighet

Sari West

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Mitä Pohjanmaan hyvinvointialue sisältää 2023?

1. Väestö

176 000 asukasta

- Lapset, nuoret, perheet
- Työikäiset
- Ikäihmiset

2. Henkilöstö

8000 henkilöä

- Lääkärit
- Hoitohenkilöstö
- Sosiaalihuollon henkilöstö
- Pelastushenkilöstö
- Muut asiantuntijat
- Hallinto
- tukipalveluhenkilöstö

3. Substanssi

- Lääketiede
- Hoitotyö
- Sosiaalityö
- Pelastus
- Hallinto

4. Integraatio

- Perusterveydenhuolto
- Sosiaalihuolto
- Erikoissairaanhoito
- Erityishuolto
- Pelastustoimi
- Hallinto ja tukipalvelut

5. Alue

51 % ruotsi
42 % suomi
7 % muut kielet

Keskimääräinen
perhekoko
2,82 henkilöä

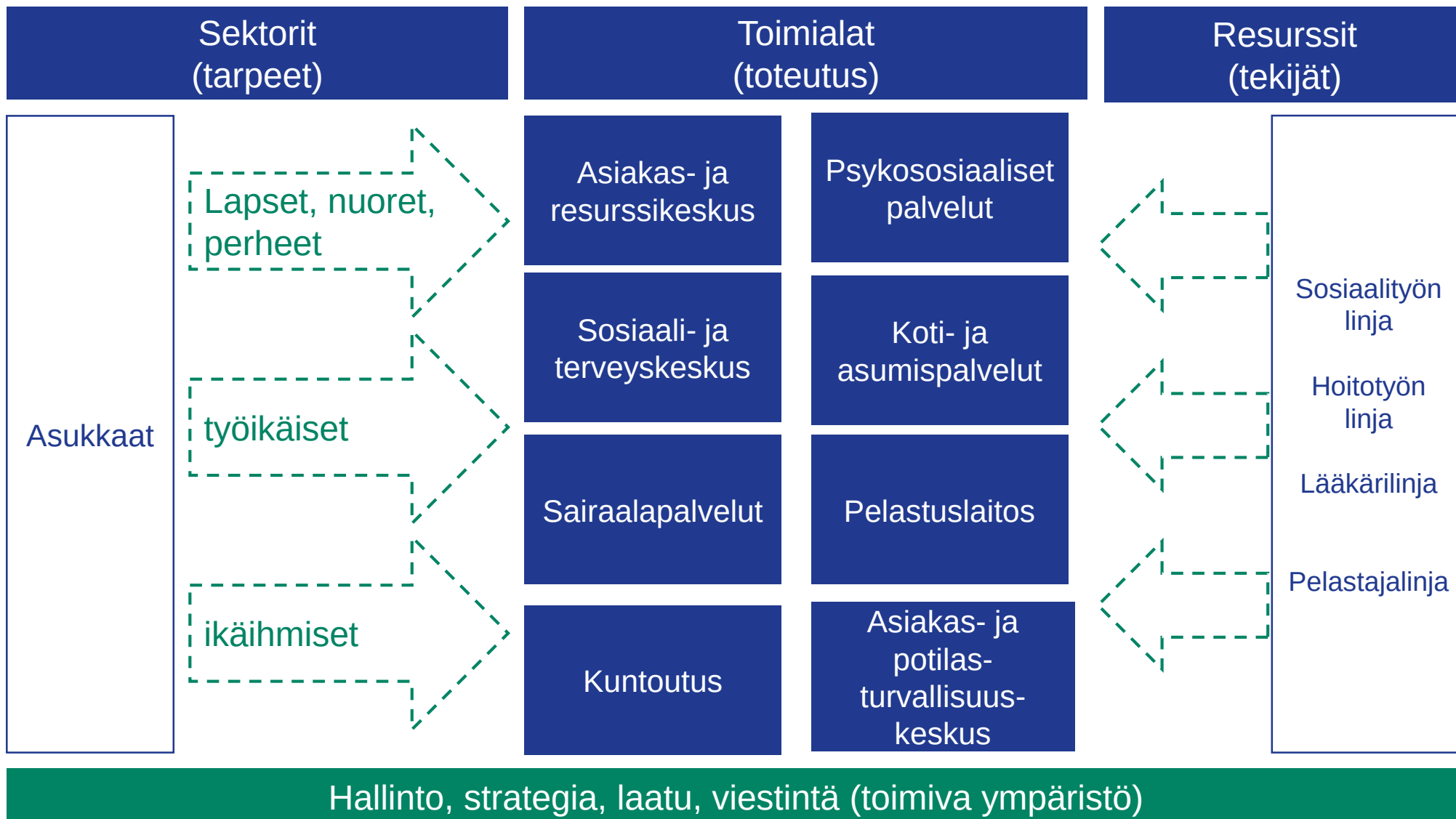
Suomen alhaisin
työttömyysaste 4 %
(9/2021)

Elinajanodote
Suomen
korkein,
82,8 vuotta

Miten Pohjanmaan hyvinvointialue toimii?

OINTIALUE

VERKSAMHETSOMRÅDEN OCH RESULTATOMRÅDEN TOIMIALAT JA TULOSALUEET

Välfärdsområdets direktör
Hyvinvointialueen johtaja

FÖRVALTNING HALLINTO	KUND- OCH RESURSCENTER ASIAKAS- JA RESURSSI- KESKUS	HEM- OCH BOENDESERVICE KOTI- JA ASUMIS- PALVELUT	PSYKOSOCIAL SERVICE PSYKO- SOSIAALISET PALVELUT	REHABILITERING KUNTOUTUS	SOCIAL- OCH HÄLSOCENTRAL SOSIAALI- JA TERVEYS- KESKUS	SJUKHUS- SERVICE SAIRAALA- PALVELUT	RÄDDNINGS- VERKET PELASTUS- LAITOS	KLIENT- OCH PATIENTSÄKERHET SCENTRET ASIAKAS- JA POTILASTURVALLI- SUUSKESKUS
Organisations- ledning Organisaatiojohto	Kund- och service- handledning Asiakas- ja palveluohjaus Sekreterartjänster Sihteeripalvelut Resurshanterings- enheten Resurssihallinta- yksikkö Läkar-, tandläkar- och sakkunnigtjänster Lääkäri-, hammaslääkäri- ja asiantuntija- palvelut	Boendeservice Asumispalvelut	Barn och ungas mentalvård- och missbrukarservice Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut	Öppenvårds- rehabilitering Avokuntoutus	Öppen social och hälsovårdsser- vice Sosiaali- ja terveydenhuollon avopalvelut	Akutsjukhus Akuuttisairaala	Räddnings- verksamhet Pelastustoiminta Förebyggande av olyckor Onnettomuuksien ehkäisy Beredskap Varautuminen	Klient- och patient- säkerhetscentret Asiakas- ja potilas- turvallisuuskeskus
Allmän förvaltning Yleishallinto		Service som ges hem Kotiin annettavat palvelut		Handikappservice Vammaispalvelut		Vårdavdelningar Hoito-osastot		
Ekonomi- förvaltning Taloushallinto			Öppenvård, mentalvård- och missbrukarservice Avohoito, mielenterveys- ja päihdepalvelut		Barn- och familjeservice Lapsi- ja perhepalvelut	Diagnostik och stödfunktioner Diagnostiikka ja tukitoiminnot		
Personal- förvaltning Henkilöstöhallinto								
Strategi och kontaktytor Strategia ja yhdyspinnat			Vårdavdelningar, mentalvård- och missbrukarservice Hoito-osastot, mielenterveys- ja päihdepalvelut		Special- sjukvårdens öppenvård Erikoissairaanhoid on avopalvelut			
Kvalitet och tillsyn Laatu ja valvonta					Munhälsövård Suun terveydenhuolto			

Nytt verksamhets-
område 2023

Uusi toimiala 2023

Från resultatenhet
i förvaltningen till
ett verksamhets-
område 2023

Hallinnon
tulosityksiköstä
toimialaksi 2023

Asiakasraadit ja vaikuttamistoimielimet aloittivat toimintansa

- Ensimmäiset vaikuttamistoimielimet ja asiakasraadit on valittu ajalle 1.1.2022 - 31.12.2022. Hyvinvointialueen aluevaltuusto valitsee uudet vaikuttamistoimielinten jäsenet ajalle 1.1.2023 – 31.5.2025, jolloin maakunnan laajuiseen hyvinvointialueeseen liittyy myös Kruunupyy.
- **Asiakasraadit:**
 - Lasten, nuorten ja perheiden
 - Työikäisten
 - Ikäihmisten
- Tehtävänä on tuoda asiakkaiden näkemyksiä palveluista ja tuottaa uusia ideoita siitä, miten palveluita voitaisiin järjestää asiakaslähtöisemmin ja käyttäjäystävällisemmin.
- Ne voivat myös toimia foorumina, jossa henkilökunnan edustajat voivat kysyä asiakkaiden mielipidettä palveluiden kehittämiseen tai arviointiin.
- **Vaikuttamistoimielimet:**
 - Nuorisovaltuusto
 - Vammaisneuvosto
 - Vanhusneuvosto
- Vaikuttamistoimielimet osallistetaan palvelujen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen valmisteluvaiheessa ja päätösehdotuksesta pyydetään lausunto ennen päätöksentekoa hallituksessa ja valtuustossa.
- Vaikuttamistoimielimet voivat ottaa myös kokouksiinsa käsiteltäväksi oma-aloitteisesti asioita, joiden ne arvioivat olevan merkittäviä edustamiensa väestöryhmien näkökulmasta.
- Aloitteiden, lausuntojen ja kannanottojen tekeminen.

Mitä on osallisuus?

- Osallisuus käsitteenä laaja ja vaatii määrittelyä ja suunnitelmaa siitä, miten osallisuutta toteutetaan. Osallisuussuunnitelman tekeminen on aloitettu.
- Osallisuus toteutuu sekä asiakkaiden osallisuutena omaan palveluun että palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.
- Asiakkaiden mahdollisuus antaa palautetta saadusta palvelusta on yksi osallisuuden muoto. Koko hyvinvointialueen laajuinen asiakaspalautejärjestelmä Roidu otettiin käyttöön vuoden alussa ja käyttöönottoprojekti jatkuu.
- Osallisuutta toteutetaan **edustuksellisilla** tavoilla (äänestäjät valitsevat joukostaan edustajia, joilla on valtuudet tehdä päätöksiä heidän puolestaan.) tai **suoran osallisuuden tavoilla**, joissa ei valita edustajia vaan kansalaiset voivat vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon yksilönä. Lisäksi osallisuutta edistetään **tiedon ja viestinnän** keinoin.
 - Edustuksellisen demokratian muotoja ovat mm. valtuusto, hallitus ja vaikuttamistoimielimet, joihin on valittu edustajat.
 - Suoraa osallistumista voivat olla keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, asiakasraadit, fokusryhmien toiminta sekä kansalaisten aloitteet.
 - Kuntayhtymän tekemistä päätöksistä annetaan tietoa kuntalaisille, esim. pöytäkirjat verkkosivuilla. Tärkeitä tiedonsaantikanavia ovat organisaation verkkosivut, paikallislehdet, sosiaalinen media, organisaation tiedotuslehti.
- Järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen toimialoille
 - Järjestöavustuksiin liittyvä keskustelu kuntien, hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa

Välmående genom livet. Hyvinvointia läpi elämän.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue